

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

میعانات گازی

وکیوم باتوم

روغن پایه

اسلاک واکس

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۴۸۸۸

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۳
۳. روغن پایه	۵
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۵
۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران	۶
۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس	۷
۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۹
۴. اسلاک واکس/پارافین واکس	۱۰
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۱۰
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۱۰
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۱۱
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت بهران	۱۲
۴-۳. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۳
۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۳
جمع‌بندی	۱۵

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه، اسلاک واکس و پارافین واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

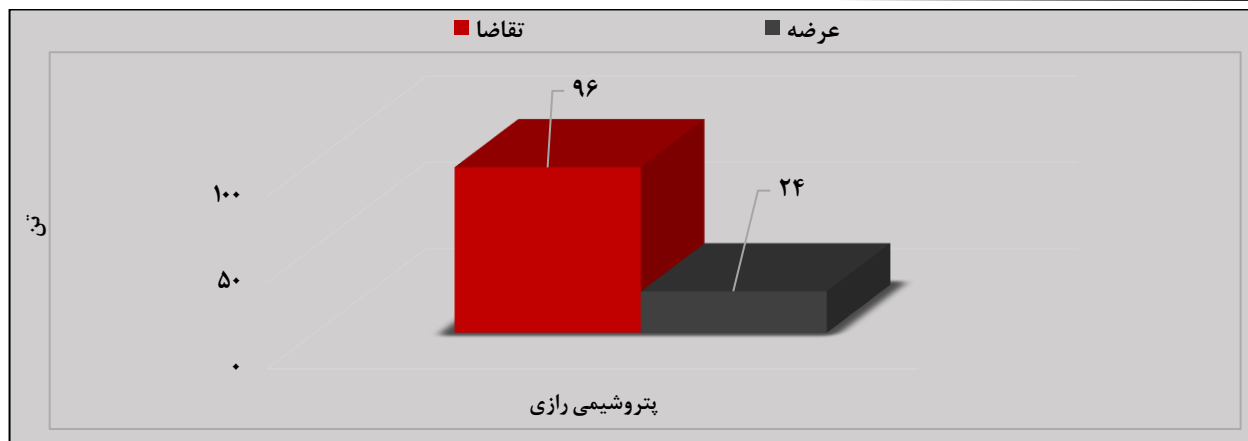
بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ توسط پتروشیمی رازی در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای این محصول را در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های معاملاتی، حجم عرضه میعانات گازی پتروشیمی رازی ۲۴ تن بوده است؛ در مقابل، برای این عرضه ۹۶ تن تقاضا به ثبت رسیده که معادل چهار برابر حجم عرضه است. به این ترتیب، عرضه میعانات گازی پتروشیمی رازی با کسری ۷۲ تنی مواجه بوده و تنها ۲۵ درصد از تقاضای ثبت‌شده پوشش داده شده است؛ به عبارت دیگر، ۷۵ درصد از تقاضای این محصول بدون پوشش باقی مانده است. در مجموع، فاصله قابل‌توجه میان حجم عرضه و تقاضا در این عرضه، بیانگر فشار تقاضا و عدم تناسب میان عرضه موجود و نیاز متقاضیان میعانات گازی در بورس انرژی ایران در هفته اول مهرماه است.

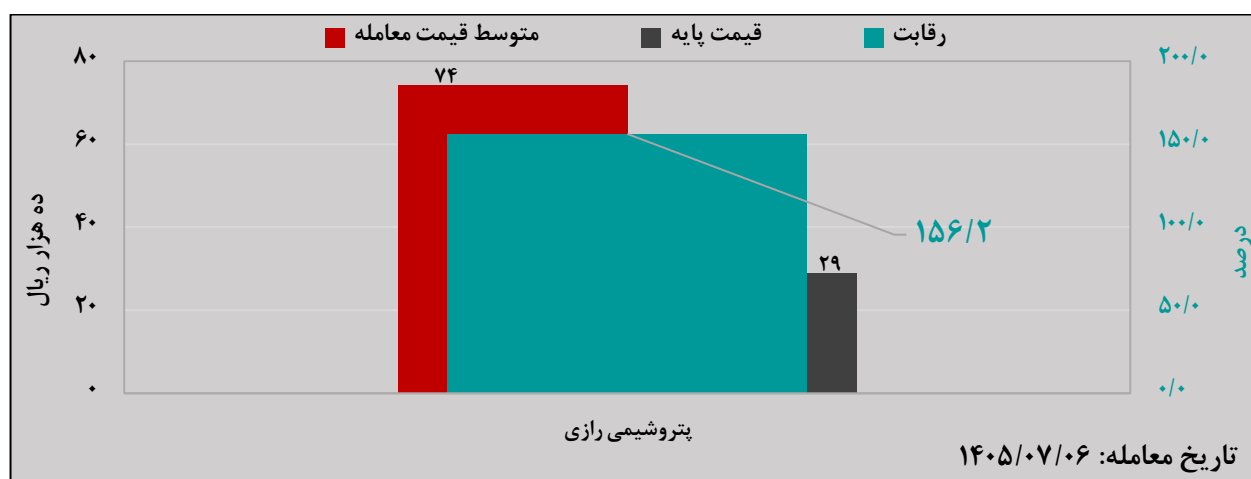
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی شرکت پتروشیمی رازی؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه میعانات گازی پتروشیمی رازی نشان می‌دهد که فشار بالای تقاضا در بازار این محصول طی هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، به شکل‌گیری رقابت قیمتی بسیار قابل‌توجهی منجر شده است؛ به‌گونه‌ای که میعانات گازی این شرکت با $۱۵۶/۲$ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۷۴ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شده است. با توجه به محدودیت شدید عرضه میعانات گازی در بورس انرژی ایران و ثبت تقاضایی معادل چهار برابر حجم عرضه‌شده، فشار بالای تقاضا در این هفته نیز ادامه یافته و به افزایش قابل‌توجه قیمت نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منجر شده است. بر این اساس، در هفته اول مهرماه، محدودیت عرضه در کنار تقاضای بالاتر از حجم عرضه، علاوه بر ایجاد کسری در عرضه، فشار قیمتی بسیار قابل‌توجهی را در معاملات میعانات گازی پتروشیمی رازی ایجاد کرده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت پتروشیمی رازی؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات میعانات گازی پتروشیمی رازی در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تداوم محدودیت عرضه در برابر تقاضای بالای بازار است؛ به‌گونه‌ای که عرضه تنها توانست ۲۵ درصد از تقاضای ثبت‌شده را پوشش دهد و ۷۵ درصد تقاضا بدون پوشش باقی ماند. این عدم‌توازن، علاوه بر ایجاد کسری ۷۲ تنی در عرضه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی بسیار

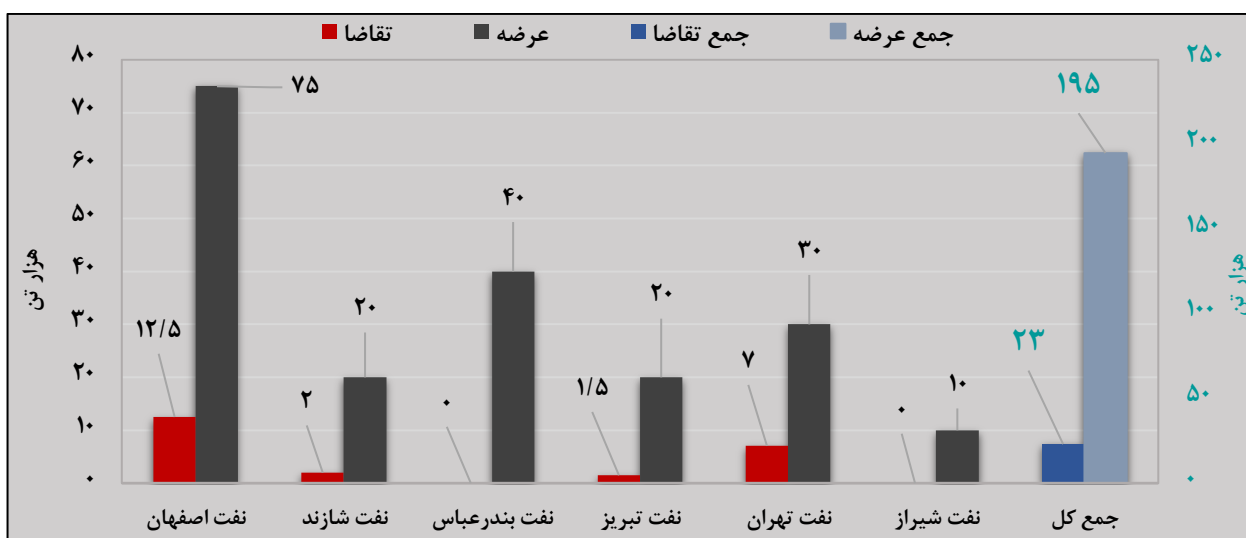
قابل توجه و افزایش نرخ نهایی معامله تا ۷۴ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم منجر شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، محدودیت عرضه میعانات گازی در کنار تقاضای مؤثر بالا، هم‌زمان بر میزان دسترسی متقاضیان و هزینه تأمین این خوراک اثر گذاشته و استمرار این شرایط می‌تواند فشار تأمین و قیمتی این محصول را در معاملات بورس انرژی ایران تداوم بخشد.

۲. وکیوم باتوم

در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم باتوم بورس کالای ایران شاهد عرضه این محصول توسط شش پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. در این میان، پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، بیشترین حجم عرضه هفتگی را به خود اختصاص داد و پس از آن پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۴۰ هزار تن قرار گرفت. کمترین حجم عرضه نیز مربوط به پالایش نفت شیراز با ۱۰ هزار تن بود.

در سمت تقاضا، برخلاف روند افزایشی تقاضا برای وکیوم باتوم در هفته‌های پایانی شهریورماه، در هفته اول مهرماه تقاضای ثبت‌شده برای این محصول به شدت کاهش یافت و در اغلب عرضه‌های پالایشگاه‌های مورد بررسی، تقاضای مؤثری شکل نگرفت. در میان عرضه‌های این هفته، بیشترین حجم تقاضا مربوط به پالایش نفت اصفهان بود که ۱۲ هزار و ۵۰۰ تن تقاضا برای آن ثبت شد؛ در مقابل، برای عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت شیراز هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و سایر عرضه‌ها نیز با تقاضای بسیار محدودی مواجه بودند. بررسی نسبت میان حجم عرضه و تقاضا نیز نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، تمامی عرضه‌های پالایشگاه‌ها با مازاد عرضه همراه بوده‌اند و سمت تقاضای بازار از وضعیت بسیار ضعیفی برخوردار بوده است. در این میان، پالایش نفت اصفهان با ۶۳ هزار تن، بیشترین میزان مازاد عرضه را به خود اختصاص داده است. بر این اساس، بازار وکیوم باتوم در هفته اول مهرماه، در مقایسه با هفته‌های پایانی شهریورماه، با تغییر محسوسی در سمت تقاضا مواجه شده و ضعف تقاضا و افزایش فاصله میان حجم عرضه و تقاضا، ویژگی غالب معاملات این محصول در هفته مورد بررسی بوده است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

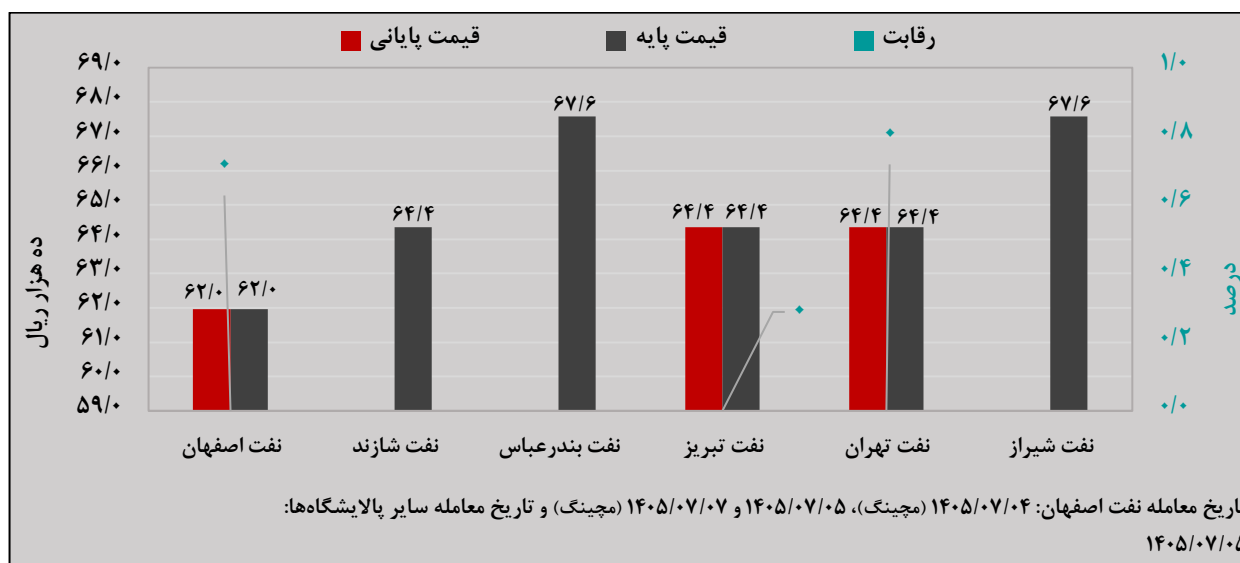

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی پالایشگاه‌ها، بررسی مجموع عرضه و تقاضای این واحدها نشان می‌دهد که در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، مجموع عرضه و کیوم باتوم با ۱۹۵ هزار تن، به مراتب بیشتر از مجموع تقاضای ثبت شده برای این محصول، معادل ۲۳ هزار تن، در بورس کالای ایران بوده است. به این ترتیب، حجم عرضه ۱۷۲ هزار تن بیش از تقاضای ثبت شده بوده و در مجموع، بازار و کیوم باتوم با مازاد قابل توجه عرضه مواجه شده است. این وضعیت نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، برخلاف شرایط هفته‌های پیشین، سمت تقاضای بازار از قدرت و کشش لازم برای جذب حجم عرضه شده برخوردار نبوده و بخش قابل توجهی از عرضه‌های انجام شده بدون تقاضای مؤثر باقی مانده است. بر این اساس، در هفته اول مهرماه، فاصله قابل توجه میان حجم عرضه و تقاضا بیانگر ضعف محسوس تقاضا و غلبه عرضه بر نیاز ثبت شده بازار و کیوم باتوم در بورس کالای ایران است.

همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای و کیوم باتوم در بورس کالای ایران در هفته اول مهرماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای و کیوم باتوم معامله شده شرکت‌های یادشده در بورس کالا در هفته اول مهرماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، رفتار قیمتی و کیوم باتوم در پالایشگاه‌های عرضه‌کننده تحت تأثیر ضعف محسوس تقاضا قرار داشت و فشار مؤثر تقاضایی بر معاملات این محصول شکل نگرفت. در این میان، معاملات و کیوم باتوم پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت تهران بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه انجام شد. همچنین، در عرضه پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند با وجود ثبت ۲ هزار تن تقاضا، معامله‌ای انجام نشد و در نتیجه، موضوع رقابت قیمتی برای این عرضه منتفی بوده است. در عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت شیراز نیز به دلیل عدم ثبت تقاضا، معامله‌ای صورت نگرفت و بنابراین بحث رقابت قیمتی در خصوص این دو عرضه نیز موضوعیت نداشته است.

لازم به ذکر است که پالایش نفت اصفهان در هفته اول مهرماه در سه نوبت معامله داشته است. در نوبت نخست، در تاریخ ۴ مهرماه ۱۴۰۵، بخشی از مازاد عرضه هفته قبل به صورت مچینگ و با قیمت پایه ۵۷ هزار و ۱۵۰ تومان به ازای هر

کیلوگرم معامله شد. در نوبت دوم، در تاریخ ۵ مهرماه، معامله با نرخ ۶۴ هزار و ۳۶۰ تومان به ازای هر کیلوگرم انجام شد که معادل افزایش ۱۲/۶ درصدی نسبت به قیمت پایه عرضه هفته قبل بوده است. نوبت سوم نیز در تاریخ ۷ مهرماه و به صورت مچینگ، با همان نرخ ۶۴ هزار و ۳۶۰ تومان به ازای هر کیلوگرم انجام شد. همچنین، قیمت پایه عرضه و کیوم باتوم سایر پالایشگاه‌های مورد بررسی در هفته اول مهرماه نیز نسبت به عرضه هفته قبل ۱۲/۶ درصد افزایش یافته است. بر این اساس، هرچند در هفته مورد بررسی رقابت قیمتی میان متقاضیان شکل نگرفته است، افزایش قیمت پایه عرضه نسبت به هفته قبل در تمامی پالایشگاه‌های مورد بررسی، از تغییر سطح قیمتی این محصول در ابتدای مهرماه حکایت دارد.

در مجموع، معاملات و کیوم‌باتوم در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ از تغییر محسوس شرایط بازار در سمت تقاضا حکایت دارد؛ به گونه‌ای که مجموع عرضه ۱۹۵ هزار تنی در برابر تنها ۲۳ هزار تن تقاضای ثبت‌شده، به ایجاد ۱۷۲ هزار تن مازاد عرضه و عدم جذب بخش قابل توجهی از حجم عرضه‌شده منجر شده است. ضعف تقاضا در این هفته در حالی رخ داده که در هفته‌های پایانی شهریورماه روند بازگشت تقاضا و شکل‌گیری کسری در برخی عرضه‌ها مشاهده شده بود؛ بنابراین، یکی از عوامل احتمالی مؤثر بر این تغییر، افزایش ۱۲/۶ درصدی قیمت پایه و کیوم‌باتوم نسبت به عرضه هفته قبل است که می‌تواند بر تصمیم خرید و میزان تقاضای متقاضیان اثر گذاشته باشد. از سوی دیگر، نبود رقابت قیمتی در معاملات انجام‌شده نیز مؤید آن است که در هفته مورد بررسی، فشار تقاضایی بر بازار وجود نداشته است. بر این اساس، بازار و کیوم‌باتوم در ابتدای مهرماه در شرایطی قرار گرفته که افزایش سطح قیمت پایه، در کنار ضعف تقاضا، موجب تشدید فاصله میان عرضه و تقاضا و افزایش مازاد عرضه در بورس کالای ایران شده است.

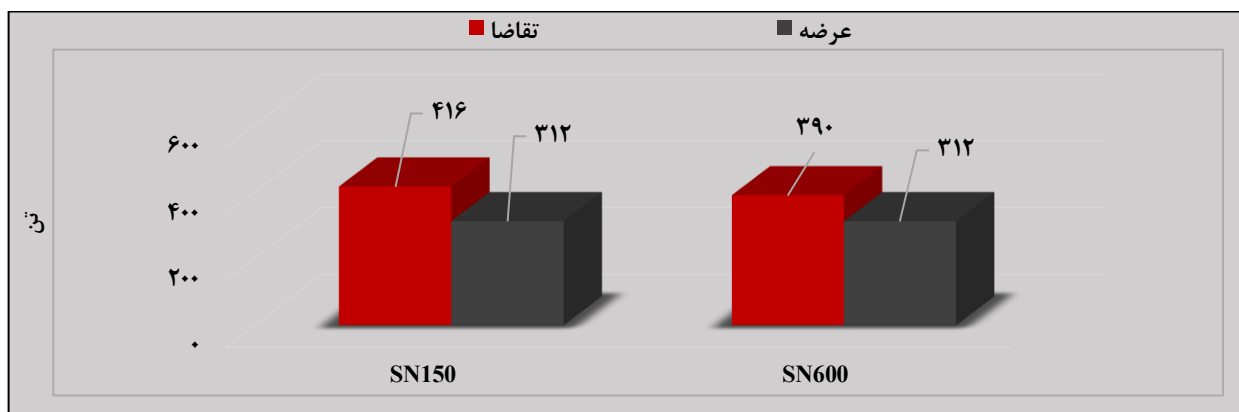
۳. روغن پایه

روغن پایه در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان، در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، مجموعه نفت ایرانول دو نوع روغن پایه شامل SN150 (نفت ایرانول آبادان) و SN600 (نفت ایرانول تهران) را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه‌های SN150 و SN600 شرکت نفت ایرانول در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ در شکل زیر ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، هر دو گرید با حجم عرضه ۳۱۲ تن در بورس کالا عرضه شدند، اما در هر دو مورد میزان تقاضای ثبت‌شده از حجم عرضه بیشتر بود. به طوری که عرضه SN150 با کسری ۱۰۴ تنی و عرضه SN600 با کسری ۷۸ تنی مواجه شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، هر دو گرید روغن پایه نفت ایرانول با فشار تقاضا و عدم کفایت عرضه در برابر نیاز ثبت‌شده بازار مواجه بودند.

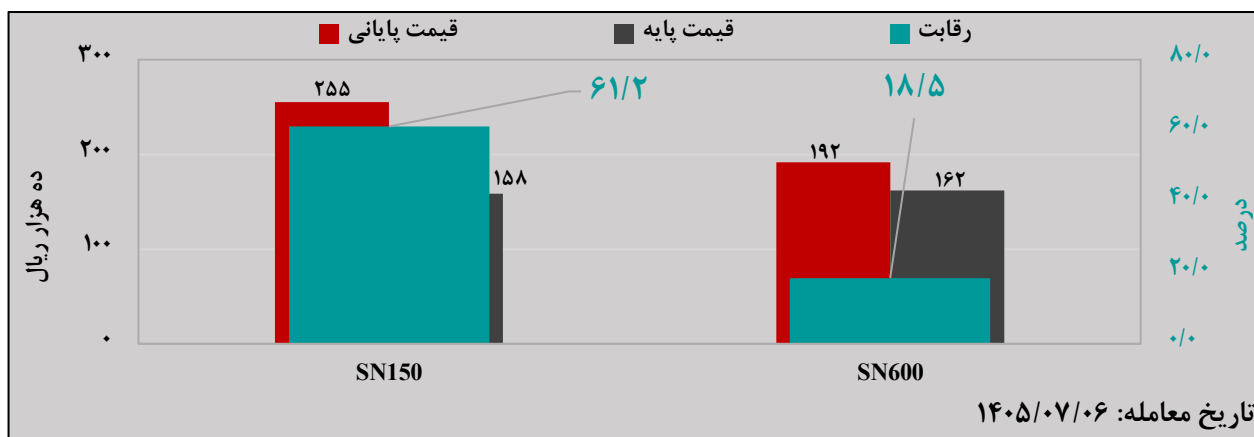
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و قیمت‌های پایانی معاملات روغن پایه‌های شرکت نفت ایرانول در واحدهای تهران و آبادان نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، هر دو گرید عرضه‌شده تحت تأثیر فشار تقاضا با رقابت قیمتی مثبت مواجه شدند. به گونه‌ای که گرید SN150 با رقابت قیمتی ۶۱/۲ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۲۵۵ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم و گرید SN600 نیز با رقابت قیمتی ۱۸/۵ درصدی، با نرخ ۱۹۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شدند. بر این اساس، در هفته اول مهرماه، فشار تقاضا برای هر دو گرید به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش قیمت نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه منجر شد؛ با این حال، شدت رقابت در SN150 به مراتب بیشتر از SN600 بود و این گرید با نرخ نهایی بالاتری معامله شد.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

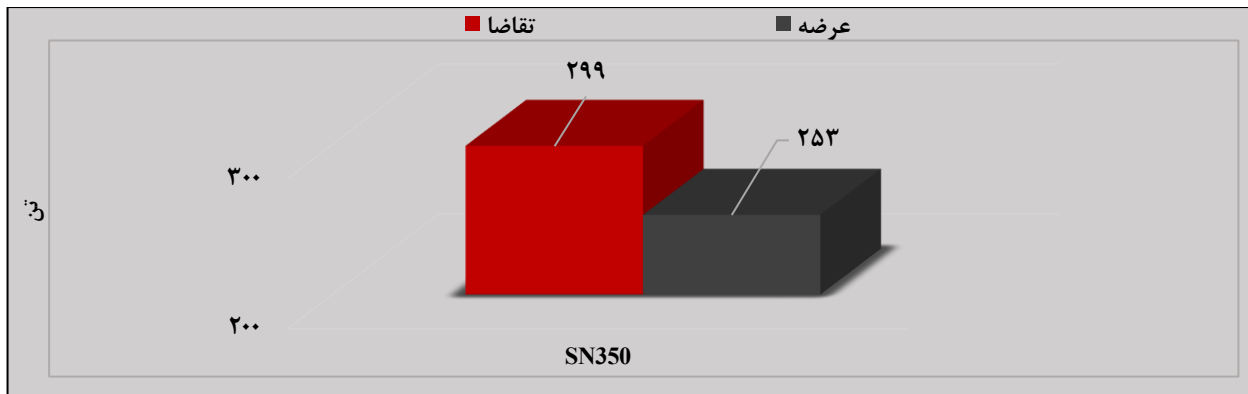
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، روغن پایه SN350 را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۲۵۳ تن از این محصول عرضه شده، در حالی که تقاضای ثبت‌شده برای آن بیش از حجم عرضه بوده است. در نتیجه، عرضه روغن پایه SN350 با کسری

۴۶ تنی مواجه شد. این وضعیت بیانگر تداوم فشار تقاضا در کنار محدودیت عرضه روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران در هفته مورد بررسی است.

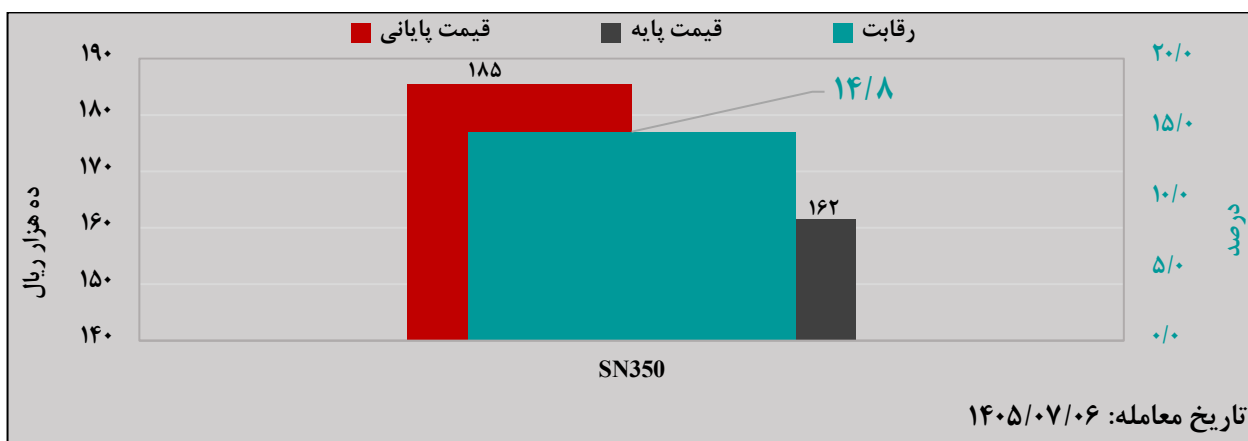
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت پایانی معامله روغن پایه SN350 تولیدی شرکت نفت بهران در بورس کالای ایران طی هفته اول مهرماه نشان می‌دهد که فشار تقاضا برای این گرید به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر شده است؛ به‌طوری‌که SN350 با ۱۴/۸ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۸۵ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالا معامله شد. بر این اساس، فشار تقاضا برای این گرید موجب افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه و شکل‌گیری رقابت قیمتی در معاملات SN350 نفت بهران شده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۷/۰۶

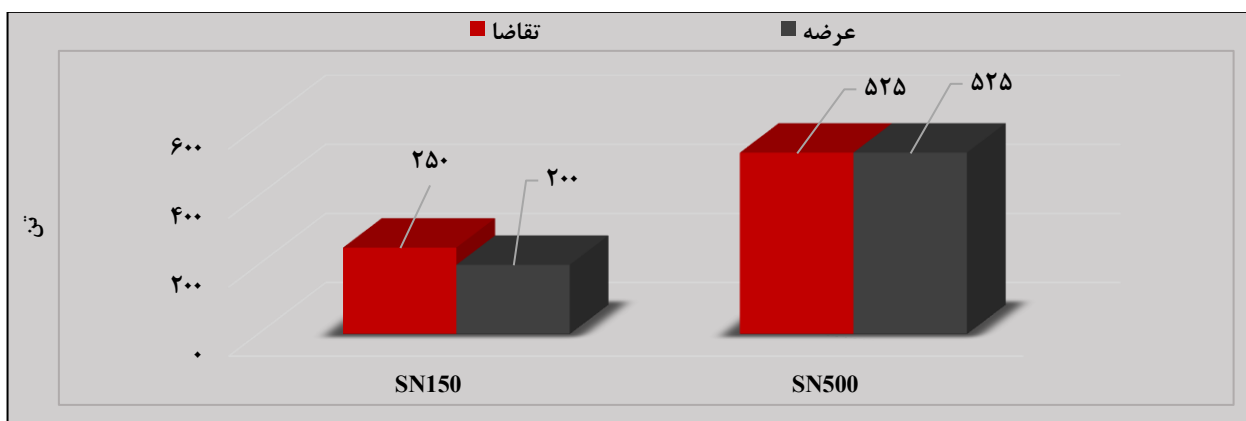
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، ۲۰۰ تن از گرید SN150 و ۵۲۵ تن از گرید SN500 عرضه شد. در مقابل، SN150 با تقاضایی بیش

از حجم عرضه مواجه شد و کسری عرضه ۵۰ تنی برای آن به ثبت رسید. این در حالی است که برای گرید SN500، حجم تقاضای ثبت شده دقیقاً معادل حجم عرضه و برابر با ۵۲۵ تن بود و در نتیجه، این گرید با کسری یا مازاد عرضه مواجه نشد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، فشار تقاضا در معاملات نفت پارس عمدتاً در گرید SN150 مشاهده شد، در حالی که وضعیت عرضه و تقاضای SN500 در سطحی متعادل قرار داشت.

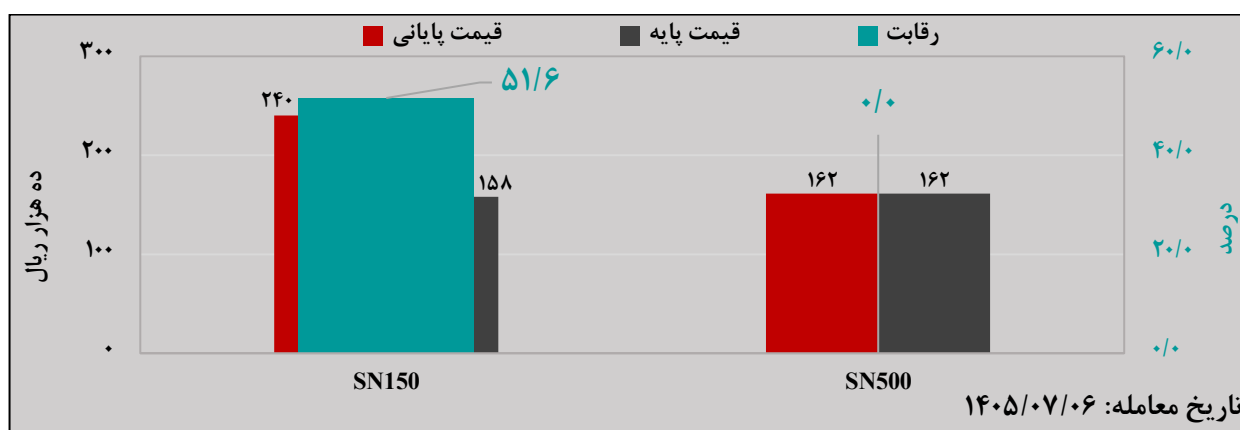
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن‌های پایه عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته اول مهرماه نشان می‌دهد که گرید SN150، به دلیل وجود فشار تقاضا، با رقابت قیمتی مواجه شد و با ۵۱/۶ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۲۴۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مقابل، گرید SN500 با توجه به تناسب میان حجم عرضه و تقاضای ثبت شده، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه، معادل ۱۶۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، تفاوت وضعیت عرضه و تقاضای دو گرید در رفتار قیمتی آن‌ها نیز منعکس شد؛ به گونه‌ای که فشار تقاضا در SN150 به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی نسبت به قیمت پایه انجامید، در حالی که تعادل میان عرضه و تقاضای SN500، معامله این گرید را در سطح قیمت پایه رقم زد.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

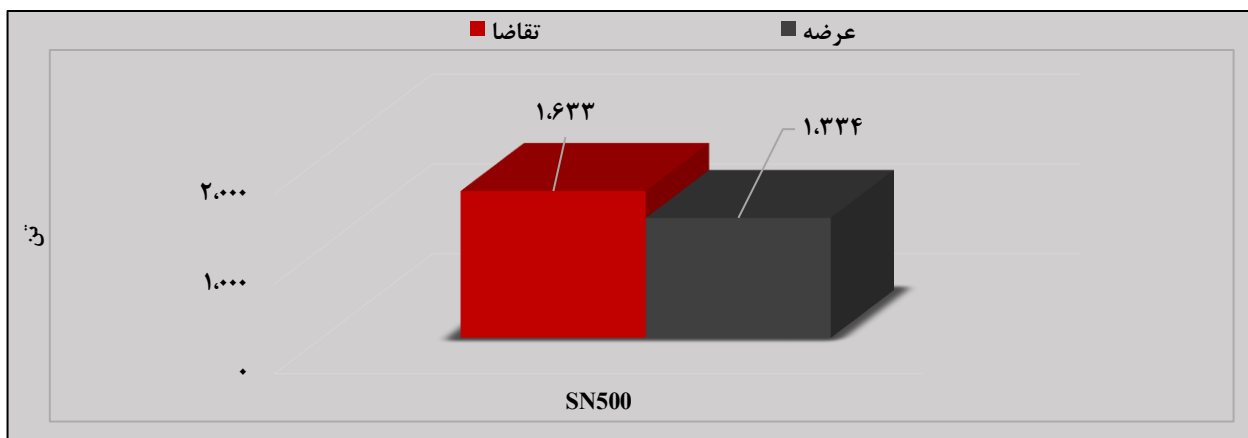

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ تنها یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در نمودار زیر قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه مذکور به میزان ۱,۳۳۴ تن عرضه شد، در حالی که تقاضای ثبت شده برای آن بیش از حجم عرضه بود؛ به طوری که کسری عرضه آن به ۲۹۹ تن رسید. این میزان کسری عرضه نشان دهنده وجود فشار تقاضا برای روغن پایه SN500 تولیدی نفت سپاهان است؛ به گونه‌ای که بخشی از تقاضای ثبت شده برای این گرید در بورس کالا بدون پوشش باقی ماند.

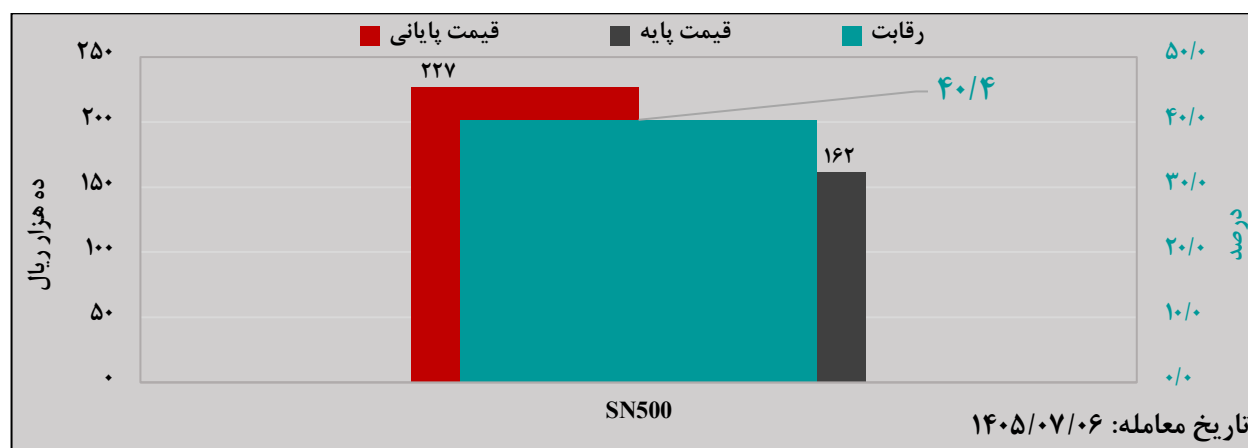
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته اول مهرماه نشان می‌دهد که با توجه به فشار تقاضای موجود برای این گرید، رقابت قیمتی به میزان ۴۰/۴ درصد به ثبت رسیده است؛ به طوری که روغن پایه SN500 نفت سپاهان در نهایت با نرخ ۲۲۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شد. بر این اساس، وجود فشار تقاضا در کنار محدودیت عرضه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه در معاملات این گرید منجر شده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات روغن پایه در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تداوم فشار تقاضا و محدودیت نسبی عرضه در بخش قابل توجهی از گریدهای مورد بررسی بود؛ به‌طوری‌که هر دو گرید SN150 و SN600 نفت ایرانول، SN350 نفت بهران، SN150 نفت پارس و SN500 نفت سپاهان با کسری عرضه مواجه شدند و این وضعیت در اغلب موارد به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه انجامید. در مقابل، SN500 نفت پارس با تناسب میان حجم عرضه و تقاضا، بدون رقابت و در سطح قیمت پایه معامله شد. همچنین، شدت رقابت در گریدهای مختلف متفاوت بود و بالاترین رقابت در میان معاملات مورد بررسی مربوط به SN150 نفت ایرانول و پس از آن SN150 نفت پارس بود. در مجموع، وضعیت معاملات این هفته حاکی از آن است که عدم کفایت عرضه در برابر تقاضای ثبت‌شده، همچنان یکی از عوامل اصلی شکل‌گیری رقابت و افزایش نرخ معاملات روغن پایه در بورس کالا بوده است.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

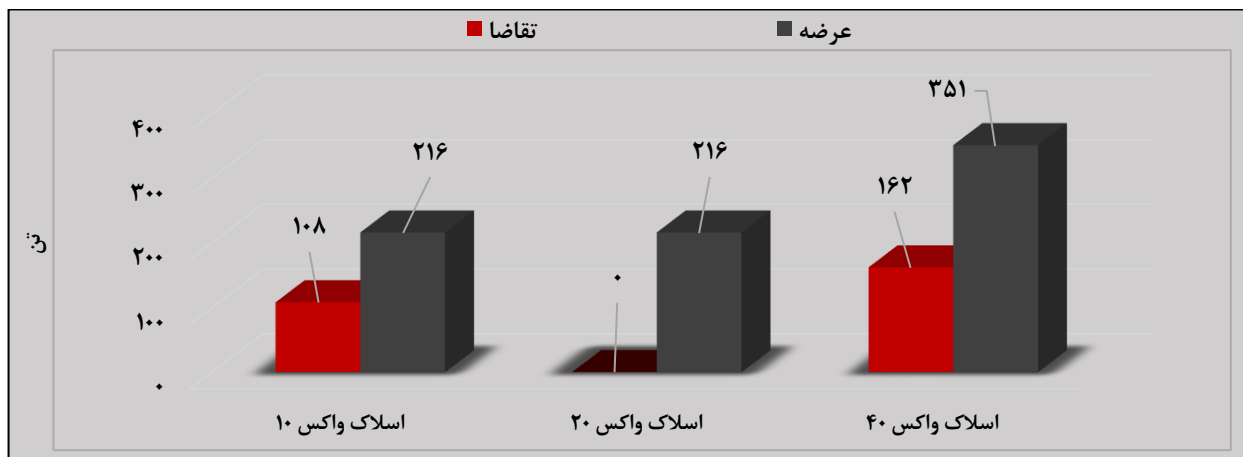
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

این مجموعه در اول مهرماه ۱۴۰۵ چهار نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، سه گرید اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که اسلاک واکس ۴۰ با عرضه ۳۱۵ تن، بیشترین حجم عرضه را در میان گریدهای عرضه‌شده نفت ایرانول تهران به خود اختصاص داده است، در حالی که اسلاک واکس ۱۰ و اسلاک واکس ۲۰ هر یک به میزان ۲۱۶ تن عرضه شدند. در طرف تقاضا، وضعیت معاملات حاکی از ضعف تقاضا در هر سه گرید است؛ به‌گونه‌ای که اسلاک واکس ۱۰ با ۱۰۸ تن و اسلاک واکس ۴۰ با ۱۸۹ تن مازاد عرضه شدند. همچنین، برای اسلاک واکس ۲۰ هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و تمامی ۲۱۶ تن عرضه‌شده بدون تقاضا باقی ماند. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، هر سه گرید با مازاد عرضه مواجه بودند و سطح تقاضای ثبت‌شده، به‌ویژه برای اسلاک واکس ۲۰، پایین‌تر از حجم عرضه قرار داشت.

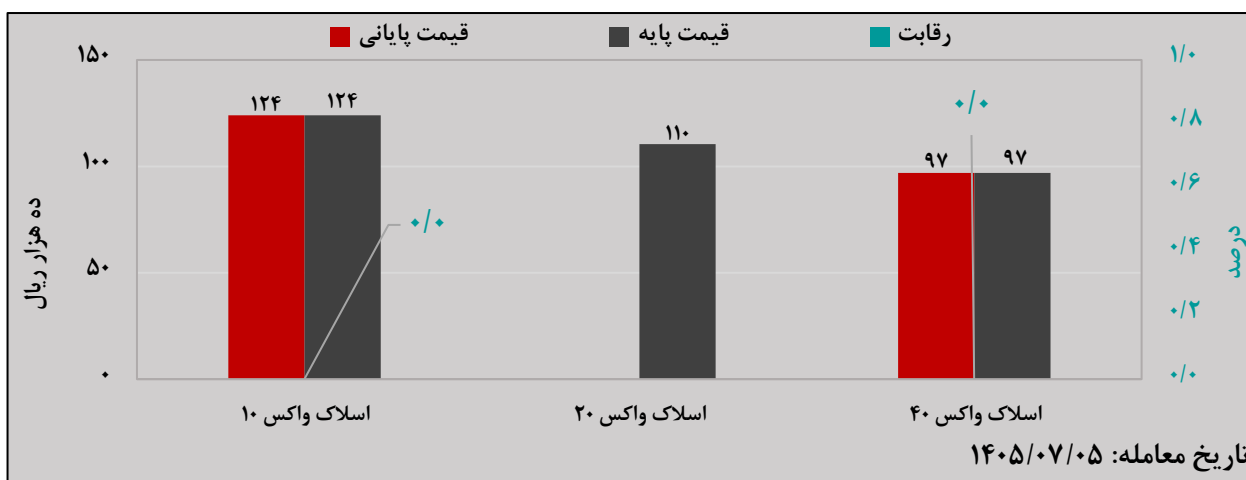
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر میزان رقابت قیمتی، یعنی تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه، در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران را نشان می‌دهد. بررسی داده‌ها حاکی از آن است که در هفته اول مهرماه، با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا برای اسلاک واکس‌های ایرانول تهران، گریدهای اسلاک واکس ۱۰ و اسلاک واکس ۴۰ بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه عرضه‌شده، معامله شدند. در مقابل، برای اسلاک واکس ۲۰ هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و در نتیجه این گرید بدون معامله باقی ماند؛ بنابراین، موضوع رقابت قیمتی در خصوص آن منتفی است. در مجموع، رفتار قیمتی اسلاک واکس‌های ۱۰، ۲۰ و ۴۰ نفت ایرانول تهران در هفته اول مهرماه تحت تأثیر ضعف تقاضا قرار داشت و نبود فشار مؤثر تقاضا در گریدهای دارای معامله، مانع از افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه شد.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

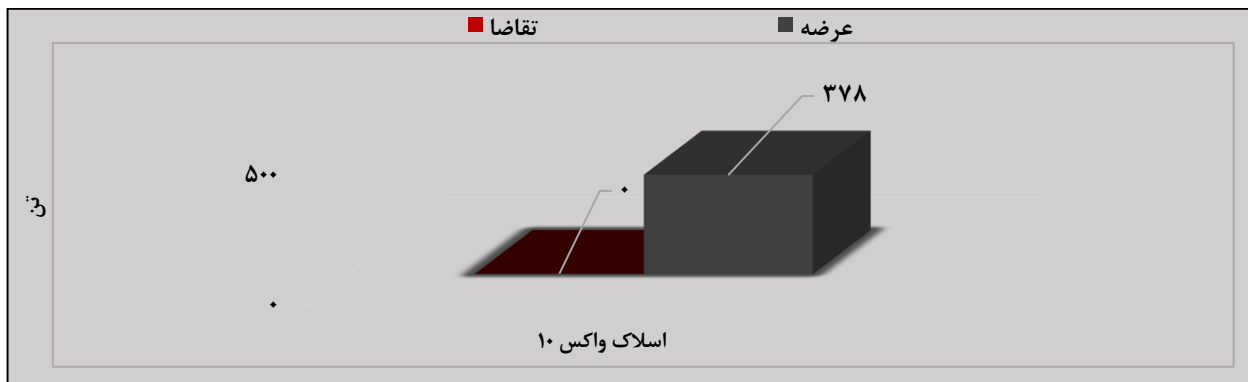
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول (آبادان) در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، تنها یک گرید اسلاک واکس، اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی مورد بررسی در شکل زیر ارائه شده است.

بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۳۷۸ تن اسلاک واکس ۱۰ عرضه شد، اما هیچ تقاضایی برای آن به ثبت نرسید و در نتیجه، تمامی حجم عرضه‌شده بدون تقاضا باقی ماند. بر این اساس، در هفته اول مهرماه، اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان با ضعف کامل تقاضا مواجه بود و کل حجم عرضه‌شده این محصول بدون معامله باقی ماند.

شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

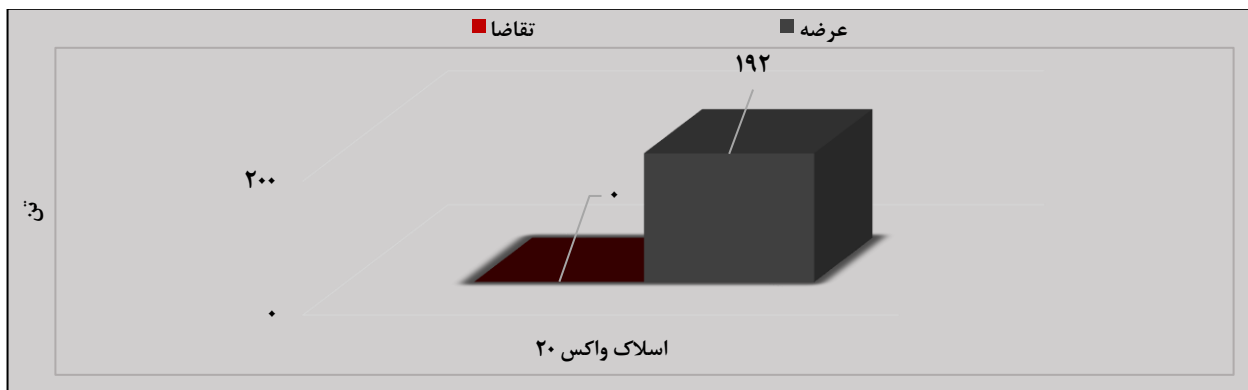
مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی معاملات اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به عدم ثبت تقاضا برای این گرید، معامله‌ای برای آن انجام نشد و در نتیجه، بحث رقابت قیمتی در خصوص این محصول نیز منتفی است. قیمت پایه عرضه این گرید در هفته مورد بررسی ۸۲ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم بود، اما به دلیل نبود تقاضا، معامله‌ای در سطح قیمت پایه نیز شکل نگرفت.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، تنها گرید اسلاک واکس ۲۰ را به میزان ۱۹۲ تن در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که برای این عرضه هیچ‌گونه تقاضایی به ثبت نرسیده و در نتیجه، کل ۱۹۲ تن عرضه‌شده بدون جذب باقی مانده است. بر این اساس، وضعیت معاملات اسلاک واکس ۲۰ شرکت نفت بهران در هفته مورد بررسی حاکی از نبود تقاضای مؤثر برای این گرید و عدم جذب کامل حجم عرضه‌شده است.

شکل ۱۶. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

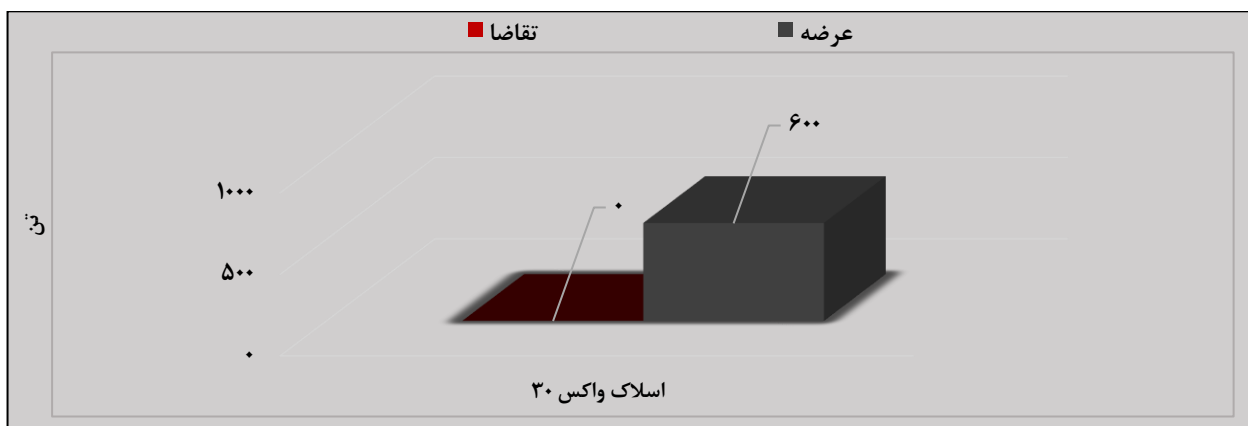
مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و پایانی معاملات اسلاک واکس شرکت نفت بهران نشان می‌دهد که در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، اسلاک واکس ۲۰ به دلیل نبود تقاضا با معامله‌ای همراه نبوده و در نتیجه، موضوع رقابت قیمتی برای این گرید منتفی بوده است. این محصول با قیمت پایه ۹۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه شده است.

۳-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته اول مهرماه سال ۱۴۰۵، تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس مذکور توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه مورد بررسی نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۶۰۰ تن اسلاک واکس ۳۰ عرضه شده، اما هیچ تقاضایی برای این محصول ثبت نشده است؛ در نتیجه، کل حجم عرضه‌شده بدون جذب باقی مانده و معامله‌ای برای این محصول انجام نشده است.

شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

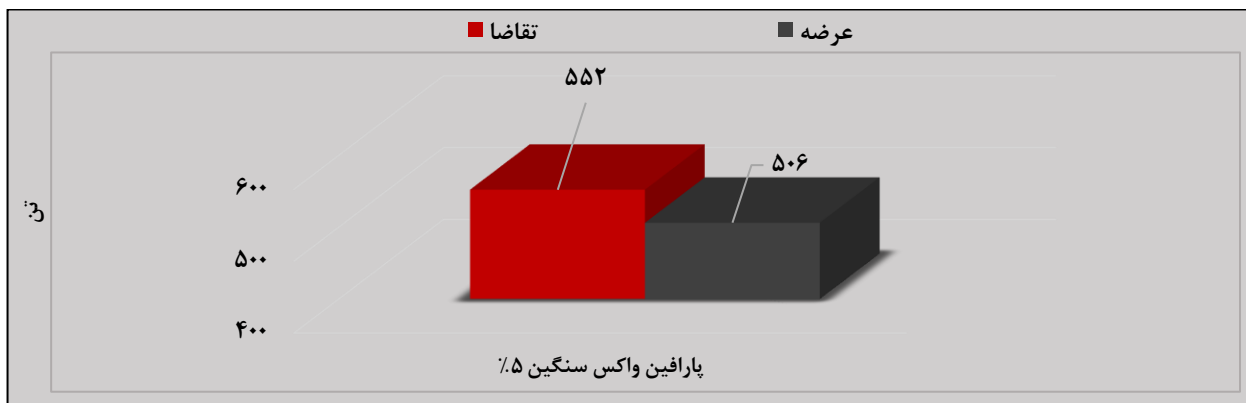
مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی معاملات اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به عدم ثبت تقاضا برای این محصول، معامله‌ای نیز انجام نشده است؛ بنابراین، موضوع رقابت قیمتی در این هفته منتفی بوده است. قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در این هفته ۱۰۷ هزار و ۸۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده است.

۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵، پارافین واکس سنگین ۵٪ را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در این هفته، ۵۰۶ تن پارافین واکس سنگین ۵٪ عرضه شده است و در مقابل، تقاضای ثبت‌شده برای آن بیش از حجم عرضه بود؛ به‌طوری‌که کسری عرضه این محصول به ۴۶ تن رسید. بر این اساس، معاملات پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان در هفته مورد بررسی با فشار تقاضا و عدم کفایت عرضه در برابر تقاضای ثبت‌شده مواجه بوده است.

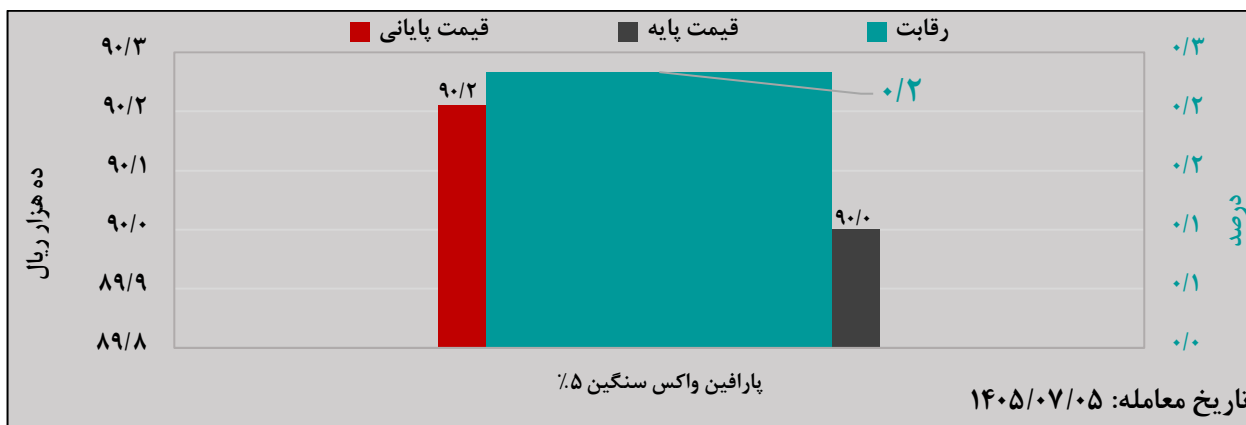
شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی قیمت پایانی معاملات و قیمت پایه عرضه پارافین واکس شرکت نفت سپاهان در بورس کالای ایران طی هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به فشار محدود تقاضا برای پارافین واکس سنگین ۵٪، رقابت قیمتی بسیار محدودی به میزان ۰/۲ درصد شکل گرفته است؛ به‌طوری‌که این گرید در نهایت با نرخ ۹۰ هزار و ۲۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شد. بر این اساس، اگرچه فشار تقاضای ایجادشده در این هفته به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر شد، اما شدت این رقابت بسیار محدود بود و نرخ نهایی معامله تنها اندکی بالاتر از قیمت پایه قرار گرفت.

شکل ۱۹. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ بیانگر ضعف محسوس تقاضا در بخش عمده اسلاک واکس‌های عرضه‌شده و در مقابل، وجود فشار محدود تقاضا در پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان بود. در اسلاک واکس، اغلب عرضه‌ها با مازاد عرضه یا عدم ثبت تقاضا مواجه شدند؛ به‌طوری‌که اسلاک واکس‌های ۲۰ و ۴۰ و ۱۰ در برخی واحدهای نفت ایرانول، اسلاک واکس ۲۰ نفت بهران و اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس یا بدون تقاضا باقی ماندند یا با مازاد عرضه معامله شدند. این وضعیت در معاملات نیز منعکس شد و گریدهای دارای معامله، بدون رقابت و در سطح قیمت پایه به فروش رسیدند، در حالی‌که گریدهای فاقد تقاضا اساساً معامله‌ای نداشتند. در مقابل، پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان با کسری ۴۶ تنی عرضه مواجه شد و فشار محدود تقاضا برای آن به رقابت بسیار اندک ۰/۲ درصدی و

معامله در نرخ ۹۰ هزار و ۲۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم انجامید. بر این اساس، الگوی غالب معاملات این هفته، ضعف تقاضا در بازار اسلاک واکس و شکل‌گیری فشار تقاضای محدود در بازار پارافین واکس بود.

جمع‌بندی

بررسی معاملات خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که شرایط معاملاتی در گروه‌های مختلف کالایی از الگوی یکسانی برخوردار نبوده و تفاوت محسوسی میان وضعیت عرضه و تقاضای محصولات مشاهده شده است. در حالی که برخی محصولات با محدودیت عرضه و فشار قابل توجه تقاضا مواجه بوده‌اند، در برخی دیگر ضعف تقاضا و افزایش فاصله میان عرضه و تقاضا، عامل غالب معاملات بوده است. این تفاوت در شرایط بازار، در رفتار قیمتی محصولات نیز انعکاس یافته و از شکل‌گیری رقابت‌های قابل توجه در برخی معاملات تا انجام معاملات در سطح قیمت پایه یا حتی عدم انجام معامله در برخی عرضه‌ها را دربر گرفته است. بر این اساس، بررسی تفکیکی چهار گروه اصلی محصولات، تصویر دقیق‌تری از وضعیت بازار در ابتدای مهرماه ارائه می‌دهد.

۱. میعانات گازی

معاملات میعانات گازی در هفته اول مهرماه عمدتاً تحت تأثیر محدودیت عرضه و فشار بالای تقاضا قرار داشت. عرضه ۲۴ تنی پتروشیمی رازی در برابر ۹۶ تن تقاضای ثبت‌شده، به کسری ۷۲ تنی و پوشش تنها یک‌چهارم تقاضا منجر شد و این عدم‌توازن در سمت معاملات نیز با شکل‌گیری رقابت قیمتی بسیار قابل توجه و افزایش نرخ نهایی معامله همراه بود. بنابراین، در این هفته، محدودیت دسترسی به میعانات گازی در بورس انرژی در کنار تقاضای بالای ثبت‌شده، هم‌زمان بر میزان پوشش تقاضا و سطح قیمت معامله اثرگذار بوده است.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم‌باتوم در نقطه مقابل میعانات گازی، در هفته اول مهرماه با ضعف محسوس تقاضا مواجه بود. مجموع عرضه ۱۹۵ هزار تنی در برابر تنها ۲۳ هزار تن تقاضا، مازاد ۱۷۲ هزار تنی را به همراه داشت و بخش قابل‌توجهی از عرضه‌ها بدون تقاضای مؤثر باقی ماند. نبود رقابت قیمتی در معاملات انجام‌شده نیز با این شرایط همخوانی داشت. در عین حال، افزایش ۱۲/۶ درصدی قیمت پایه نسبت به عرضه هفته قبل، هم‌زمان با افت تقاضا، سطح جدیدی از قیمت را در بازار ایجاد کرد. بر این اساس، ویژگی اصلی معاملات وکیوم‌باتوم در این هفته، فاصله قابل توجه میان عرضه و تقاضا و کاهش کشش تقاضا نسبت به حجم عرضه‌شده بود.

۳. روغن پایه

در معاملات روغن پایه، برخلاف وکیوم‌باتوم، فشار تقاضا در بخش قابل‌توجهی از گریدها همچنان برقرار بود. پنج‌گرید از محصولات عرضه‌شده با کسری عرضه مواجه شدند و این وضعیت در اغلب موارد به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی نسبت به قیمت پایه انجامید. در مقابل، گرید SN500 نفت پارس که عرضه و تقاضای متناسبی داشت، بدون رقابت و در سطح قیمت پایه معامله شد. بنابراین، معاملات این گروه نشان می‌دهد که در هفته اول مهرماه، میزان کفایت

عرضه نسبت به تقاضای ثبت شده، همچنان عامل مهمی در تعیین رفتار قیمتی روغن پایه بوده و تفاوت میان گریدهای دارای کسری و گریدهای برخوردار از تعادل عرضه و تقاضا در نتایج معاملاتی آنها منعکس شده است.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس نیز دو الگوی متفاوت را نشان داد. در بخش اسلاک واکس، ضعف تقاضا الگوی غالب بود و بخش عمده عرضه‌ها یا بدون تقاضا باقی ماندند یا با مازاد عرضه مواجه شدند؛ در نتیجه، در گریدهای دارای معامله، رقابت قیمتی شکل نگرفت و برخی گریدها نیز اساساً بدون معامله باقی ماندند. در مقابل، پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان با کسری ۴۶ تنی عرضه مواجه شد و فشار محدود تقاضا برای آن به رقابت بسیار اندک ۰/۲ درصدی انجامید. بنابراین، برخلاف اسلاک واکس، در این هفته در بازار پارافین واکس نشانه‌ای از فشار تقاضا مشاهده شد، هرچند شدت آن محدود بود.

در مجموع، معاملات هفته اول مهرماه ۱۴۰۵ تصویری دوگانه از بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی ارائه می‌دهد؛ به‌طوری‌که در یک سوی بازار، میعانات گازی و بخش عمده گریدهای روغن پایه با فشار تقاضا و محدودیت نسبی عرضه مواجه بودند و این شرایط در موارد مختلف به رقابت قیمتی و افزایش نرخ معاملات منجر شد، در حالی‌که در سوی دیگر، وکیوم‌باتوم و اسلاک واکس با ضعف تقاضا و مازاد قابل توجه عرضه روبه‌رو شدند. پارافین واکس نیز در شرایطی بین این دو وضعیت قرار داشت و تنها فشار محدودی از سوی تقاضا را نشان داد. بر این اساس، مهم‌ترین ویژگی بازار در ابتدای مهرماه، تفاوت معنادار در وضعیت تعادل عرضه و تقاضا میان گروه‌های کالایی بود؛ به‌گونه‌ای که کفایت یا محدودیت عرضه در برخی محصولات و ضعف کشش تقاضا در برخی دیگر، مستقیماً در میزان جذب عرضه، شکل‌گیری رقابت و سطح نهایی قیمت‌ها منعکس شده است. این ناهمگونی نشان می‌دهد که ارزیابی شرایط بازار محصولات پالایشگاهی، بیش از آنکه تابع یک روند عمومی و یکسان باشد، به وضعیت عرضه و تقاضای هر محصول و گرید وابسته است.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>